

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 31 mars 1998 *

I mål T-129/96,

Preussag Stahl AG, bolag bildat enligt tysk rätt, Salzgitter, (Tyskland), företrätt av advokaten Jochim Sedemund, Berlin, delgivningsadress: Aloyse May, 31, Grand-rue, Luxemburg,

sökande,

med stöd av

Föbundsrepubliken Tyskland, företräd av Ernst Röder, Ministerialrat, Förbundsekonoministeriet, Bernd Kloke, Oberregierungsrat vid samma ministerium, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaterna Holger Wissel och Oliver Azster, Düsseldorf,

intervenient,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företräd av Dimitris Triantafyllou och Paul Nemitz, båda vid rättstjänsten, i egenskap av ombud, delgivningsadress: rätts-tjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 96/554/EKSG av den 29 maj 1996 om statligt stöd till Walzwerk Ilsenburg GmbH (EGT L 233, s. 24),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av avdelningsordföranden V. Tiili samt domarna C. P. Briët, K. Lenaerts, A. Potocki och J. D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören A. Mair,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 13 januari 1998,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser i målet

1 Enligt artikel 4 c i EKSG-fördraget (nedan kallat fördraget) är alla former av statligt stöd från medlemsstaterna till stålindustrin förbjudna.

2 Med stöd av artikel 95 första och andra stycket i fördraget fattade kommissionen, efter samråd med Rådgivande kommittén och med rådets enhälliga instämmande, beslut nr 3855/91/EKSG av den 27 november 1991 om gemenskapsregler för stöd till stålindustrin (EGT L 362, s. 57; svensk specialutgåva, område 13, volym 21, s. 189), det så kallade femte beslutet med gemenskapsregler för stöd till stålindustrin (nedan kallade gemenskapsregler för stöd till stålindustrin).

3 Enligt artikel 1.1 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin får stöd till stålindustrin som finansierats av medlemsstaterna eller regionala eller lokala myndigheter, oavsett form, betraktas som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad endast om det uppfyller kraven i artikel 2—5.

4 Artikel 1.3 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin har följande lydelse:

”Stöd som omfattas av reglerna i detta beslut får ges endast efter det att de förfaranden som föreskrivs i artikel 6 har tillämpats och får inte utgå efter den 31 december 1996.

Sista dag då stöd av det slag som avses i artikel 5 får utgå är den 31 december 1994 utom vad gäller de speciella skattelättnader och investeringsbidrag (Investitionszulage) som enligt 1991 års tillägg till den tyska skattelagstiftningen kan beviljas företag i de fem nya förbundsländerna; sådant stöd får utgå till och med den 31 december 1995.”

5 Artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin har följande lydelse:

”Investeringsstöd som lämnas till stålföretag inom ramen för generella regionala stödprogram kan fram till den 31 december 1994 betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden, under förutsättning

— ...

— ...

— att det företag som får stöd är beläget i förutvarande Tyska demokratiska republiken och att stödet åtföljs av en minskning av den totala produktionskapaciteten i detta territorium.”

6 Vidare har artikel 6 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin följande lydelse:

”1. Kommissionen skall underrättas i så god tid att den hinner yttra sig i ärendet om alla planer att bevilja eller förändra stöd av de slag som avses i artikel 2—5. Kommissionen skall vidare hållas underrättad om planer på att bevilja stöd till stålindustrin enligt program som kommissionen redan har fattat beslut om enligt Romfördraget. De anmälningar av planerat stöd som denna artikel kräver måste inges till kommissionen senast den 30 juni 1994 då det gäller stöd av det slag som avses i artikel 5 och den 30 juni 1996 då det gäller annat stöd.

...

3. Kommissionen skall innan den tar ställning inhämta medlemsstaternas synpunkter på planer beträffande ... regionalt investeringsstöd i de fall då den investering eller summan av de investeringar som fått stöd under tolv på varandra följande månader överstiger 10 miljoner ecu och andra större stödplaner som anmälts till kommissionen. Den skall sedan underrätta medlemsstaterna om hur den har tagit ställning till varje förslag om stöd, med angivande av stödets form och storlek.

4. Om kommissionen efter att ha givit berörda parter tillfälle att yttra sig finner att stöd i ett visst fall är oförenligt med bestämmelserna i föreliggande beslut, skall den underrätta medlemsstaten i fråga om sitt beslut. Kommissionen skall fatta det beslutet högst tre månader efter det att den har erhållit den information som krävs för att bedöma det föreslagna stödet. Artikel 88 i fördraget skall tillämpas om en

medlemsstat inte följer beslutet. De planerade åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 får verkställas endast med kommissionens godkännande och på de villkor kommissionen anger.

5. Om kommissionen underlåter att inleda det förfarande som föreskrivs i punkt 4 eller att eljest meddela sin ståndpunkt inom två månader efter det att den har erhållit underrättelse om föreslaget stöd, får de planerade stödåtgärderna verkställas under förutsättning att medlemsstaten först underrättar kommissionen om sin avsikt att göra så. I de fall då kommissionen inhämtar medlemsstaternas synpunkter enligt vad som stadgas i punkt 3, skall ovannämnda tid vara tre månader.

6. Varje enskilt fall av [beviljat] stöd av det slag som avses i artiklarna 4 och 5 skall anmälas till kommissionen i enlighet med det förfarande som föreskrivs i punkt 1 ...”

- 7 Enligt artikel 9 trädde gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin i kraft den 1 januari 1992 och gällde till och med den 31 december 1996.

Faktiska omständigheter i målet

- 8 Företaget Walzwerk Ilseburg GmbH (nedan kallat valsverket i Ilseburg) är etablerat i delstaten Sachsen-Anhalt och är ett av statsföretagen i före detta Tyska demokratiska republiken (nedan kallad DDR). Det övertogs av Preussag Stahl AG (nedan kallat Preussag) år 1992 och gavs formen av ett självständigt juridiskt dotterbolag. År 1995 gick valsverket i Ilseburg genom en fusion samman med Preussag, som därefter övertog valsverkets rättigheter och skyldigheter.

- 9 För att trygga företagets fortlevnad under de nya marknadsvillkoren tvingades Preussag att göra omfattande rationaliseringar, bland annat flyttades grovplåttillverkningen vid valsverket i Ilsenburg till Preussags fabrik i Salzgitter, som ligger i före detta Östtyskland.
- 10 Delstaten Sachsen-Anhalt skulle bidra till de nödvändiga investeringarna för denna flytt, som uppgick till 29,5 miljoner DM, genom att bevilja ett stöd bestående av dels ett investeringsbidrag på 5,85 miljoner DM, dels en speciell skattelättnad på 0,9505 miljoner DM. Stöden ingick i två generella regionala stödprogram som kommissionen givit sitt tillstånd till enligt tillämpliga bestämmelser i EG- och EKSG-fördragen, det vill säga ramprogrammet med gemenskapsåtgärder för att "förbättra de regionala ekonomiska strukturerna" respektive lagen om investeringsbidrag.
- 11 Den tyska regeringen anmälde dessa planerade stöd till kommissionen genom telefax av den 24 november 1994, vilket registrerades vid kommissionen följande dag med nr 777/94. I detta meddelande hänvisades det uttryckligen till en anmälan, som inkommit den 10 maj 1994, av ett annat planerat investeringsstöd på 11,8 miljoner DM som också var avsett för valsverket i Ilsenburg och som avsåg omställning av energikällor och förbättring av miljöskyddet (nedan kallat plan nr 308/94).
- 12 I skrivelse av den 1 december 1994 uppmanade kommissionen den tyska regeringen att återta sin anmälan av det planerade stöd som hade registrerats med nummer 777/94 (nedan kallat plan nr 777/94) för att undvika att ett förfarande inleddes enbart i anledning av att fristen för anmälan, som hade löpt ut i slutet av juni 1994, inte hade iakttagits. Kommissionen påpekade att det förhållandet att fristen hade överskridits inte hindrade en prövning av det planerade stödet förutsatt att institutionen fortfarande hade möjlighet att fatta beslut före årsslutet 1994. Då emellertid plan nr 777/94 inte hade anmälts förrän den 25 november 1994, det vill säga endast 17 arbetsdagar före kommissionens sista möte år 1994, ansåg kommissionen att den inte hade möjlighet att fatta något beslut före årsskiftet, även om

förfarandet påskyndades så mycket som möjligt, eftersom synpunkter skulle inhämtas från medlemsstaterna i anledning av de planerade investeringarnas belopp.

- 13 Genom skrivelse av den 13 december 1994 svarade förbundsregeringen kommissionen att den inte alls hade för avsikt att återta sin anmälan av plan nr 777/94. Förbundsregeringen underrättade Preussag om detta ställningstagande.
- 14 Under tiden hade Preussag, den 7 december 1994, skickat en skrivelse till kommissionsledamöterna Van Miert och Bangemann i vilken bolaget uppgav att anmälan hade försenats på grund av de utdragna och omfattande diskussioner om återverkningarna av plan nr 777/94 på arbetsmarknadsläget i den berörda regionen som det planerade stödet hade föranlett. Preussag bad därför de två kommissionsledamöterna att ombesörja att kommissionen återigen prövade det planerade stödet i enlighet med gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.
- 15 Genom telefax av den 21 december 1994, som bekräftades i skrivelse av samma dag, erhöll Preussag följande meddelande:

”Martin Bangemann

Ledamot av Europeiska kommissionen

Jag vill tacka Er för skrivelsen av den 7 december 1994.

Min kollega, Karel van Miert, och jag delar Er uppfattning om att det är angeläget att fatta ett beslut om stöd till företag i de nya tyska förbundsstaterna för att inte hindra den ekonomiska utvecklingen med onödigt utdragna administrativa förfaranden.

Det gläder mig därför att kunna informera Er om att Europeiska kommissionen idag har godkänt stödet till valsverket i Ilsenburg i enlighet med Er ansökan. Jag tillönskar Er all framgång med Ert företag.

Högaktningsfullt

Undertecknat: Martin Bangemann”.

- 16 Genom telex SG(94)D/37659 av den 21 december 1994 underrättade kommissionen de tyska myndigheterna om de planerade stöd som den inte hade några invändningar mot, bland vilka plan nr 308/94 återfanns.
- 17 Det investeringsbidrag som Landesförderinstitut Sachsen-Anhalt genom beslut av den 20 oktober 1994 hade beviljat Preussag, med förbehåll för att det anmäldes till kommissionen, krediterades sökandens konto den 23 december 1994.
- 18 Genom skrivelse SG(95)D/1056 av den 1 februari 1995 till förbundsregeringen bekräftade kommissionen att vissa planerade regionala stöd, bland andra plan nr 308/94, var förenliga med artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.
- 19 Den 15 februari 1995 beslutade kommissionen att med avseende på plan nr 777/94 inleda det prövningsförfarande som föreskrivs i artikel 6.4 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin. De tyska myndigheterna underrättades om detta beslut genom skrivelse av den 10 mars 1995 och det publicerades senare i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* (EGT L 289, 1995, s. 11). I beslutet konstaterade kommissionen att den mycket sena anmälan av det planerade stödet hade gjort det omöjligt för den att före den 31 december 1994 ta ställning till frågan om det var förenligt med den gemensamma marknaden och att den efter detta datum inte längre var behörig att avgöra frågan enligt artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd

till stålindustrin. Dessutom anmodade kommissionen de övriga medlemsstaterna och andra berörda parter att inkomma med synpunkter på plan nr 777/94 inom en månad från offentliggörandet av meddelandet.

- 20 Genom skrivelse av den 23 februari 1995 underrättade Bangemann Preussag om att det tillstånd som han åsyftade i sin skrivelse av den 21 december 1994 inte avsåg plan nr 777/94 utan plan nr 308/94.
- 21 Genom två beslut, av den 26 oktober 1995 respektive den 9 januari 1996, beviljade Finanzamt Wolfenbüttel den speciella skattelättnaden för plan nr 777/94 med 428 975,70 DM respektive 190 052 DM. Beloppen krediterades sökanden samma dag.
- 22 Genom beslut 96/544/EKSG av den 29 maj 1996 om statligt stöd till Walzwerk Ilsenburg GmbH (EGT L 233, s. 24, nedan kallat det ifrågasatta beslutet) konstaterade kommissionen att investeringsbidraget och den speciella skattelättnaden utgjorde ett statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden och förbjudet i enlighet med fördraget och gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin och att stödet därför skulle återbetalas. Beslutet delgavs förbundsregeringen den 26 juni 1996, vilken vidarebefordrade det till Preussag den 9 juli 1996.

Domstolsförfarandet

- 23 Genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 15 augusti 1996 väckte Preussag denna talan om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet.

- 24 Genom beslut av den 11 december 1996 biföll förstainstansrätten Förbundsrepubliken Tysklands ansökan av den 31 oktober 1996 om att få intervensera i målet till stöd för Preussag.

Parternas yrkanden

- 25 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall
- förplikta kommissionen, med stöd av artikel 23 i EKSG-stadgan för domstolen, att till förstainstansrätten inge alla handlingar (planer, protokoll etcetera) som kan förklara de omständigheter som ledde fram till antagandet av det ifrågasatta beslutet,
 - bevilja sökanden tillgång till dessa handlingar,
 - ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet, samt
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 26 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall
- avvisa talan eller ogilla den, samt
 - förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

27 Förbundsrepubliken Tyskland har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet.

28 I sitt yttrande över Förbundsrepubliken Tysklands interventionsinlaga har kommissionen yrkat att förstainstansrätten skall

— förkasta intervenientens grunder, samt

— förplikta intervenienten att ersätta en del av rättegångskostnaderna.

Yrkandet om ogiltigförklaring

Upptagandet till sakprövning

29 Kommissionen har gjort gällande att denna talan har väckts för sent och utgör missbruk. Preussag har nämligen, genom att inte väcka talan mot beslutet av den 15 februari 1995 om att inleda prövningen av det omtvistade stödet, tillåtit att en situation som strider mot förfarandet och fördraget i praktiken har befästs.

30 Preussag har, med intervenientens stöd, invänt att även om beslutet att inleda prövningen av det omtvistade stödet kunde ha blivit föremål för en talan om ogiltigförklaring, följer det inte av artikel 33 i fördraget att det inte skulle kunna föras talan mot det formella beslutet att avsluta prövningen.

31 För förstainstansrättens del räcker det att konstatera att det ifrågasatta beslutet har egna rättsverkningar, däribland skyldigheten att återbetala det utbetalade stödet,

och att Preussag därför måste ha möjlighet att föra talan mot ett sådant beslut (domstolens domar av den 17 september 1980 i mål 730/79, Philip Morris mot kommissionen, REG 1980, s. 2671, punkt 5; svensk specialutgåva, häfte 5, och av den 9 mars 1994 i mål C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf, REG 1994, s. I-833, punkt 14; svensk specialutgåva, häfte 15) oavsett om bolaget har ifrågasatt beslutet att inleda prövningen av det omtvistade stödet.

32 Detta betyder att kommissionens invändning om rättegångshinder inte kan bifallas.

Prövning i sak

33 Preussag har i huvudsak framfört sju grunder till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring.

Den första grunden: Kommissionens tidsbestämda behörighet (*ratione temporis*)

— Parternas argument

34 Preussag har i huvudsak gjort gällande att det inte finns någon bestämmelse i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin som förbjuder kommissionen att efter den 31 december 1994 konstatera att regionala investeringsstöd som avses i artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin är förenliga med den gemensamma marknaden, förutsatt att de materiella villkoren för att tillåta dem, såsom i förevarande fall, var uppfyllda före detta datum. Det förhållandet att den 31 december 1994 anges som sista dag i artikel 1.3 andra stycket i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin syftar endast till att tidsbegränsa fristen för utbetalningen av stöden. Vidare kan kommissionen inte befrias från sin skyldighet att avgöra om ett stöd som har utbetalats utan att det i vederbörlig ordning har anmälts eller har erhållit kommissionens tillstånd i materiellt hänseende är förenligt med den gemensamma marknaden (domstolens dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, Frankrike mot kommissionen, REG 1990, s. I-307; svensk specialutgåva, häfte 10). Slutligen har kommissionen inte själv ansett att det var omöjligt att efter den 31 december 1994 ta ställning till om plan nr 777/94 var förenligt med den gemensamma marknaden, eftersom den efter detta datum inledde prövningsförfarandet och beredde medlemsstaterna och andra berörda parter tillfälle att inkomma med synpunkter.

- 35 Intervenanten har tillagt att förstainstansrätten i dom av den 22 oktober 1996 i mål T-266/94, Skibsværftsforeningen m. fl. mot kommissionen, (REG 1996, s. II-1399, punkt 92 och följande punkter) ansåg att kommissionen hade behörighet att ge tillstånd till driftsstöd efter den tidsgräns som fastställts i artikel 10a.2 i rådets direktiv 90/684/EEG av den 21 december 1990 om stöd till varvsindustrin (EGT L 380, s. 27, nedan kallat direktiv 90/684). Eftersom det speciella investeringsbidraget kunde utbetalas fram till den 31 december 1995, hade kommissionen i alla fall, enligt sin egen rättsliga bedömning, möjlighet att fatta sitt beslut i rätt tid för att möjliggöra en utbetalning före detta datum.
- 36 Kommissionen har huvudsakligen invänt att den 31 december 1994 var både den sista dagen för utbetalning av stöd och för att avgöra frågan om stödets förenlighet med den gemensamma marknaden och att utbetalningen av stödet måste följa efter beslutet om att tillåta detta och inte föregå det, eftersom medlemsstaterna enligt artikel 6.4 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin inte kan verkställa stödåtgärder utan kommissionens godkännande. Från och med den 1 januari 1995 gäller återigen det absoluta förbudet mot stöd i artikel 4 c i fördraget och ett beslut som fattas efter detta datum skulle inte kunna rättfärdiga ett redan utbetalat stöd. Ett förfarandefel som består i att fristen för anmälan har överskridits skulle således omvandlas till att avse att stödet inte är förenligt med fördraget i materiellt hänseende och att kommissionen av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*) inte är behörig att ge sitt tillstånd till detta stöd. Kommissionen skulle ändå vara tvungen att inleda prövningsförfarandet enligt artikel 6.3 och 6.4 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, som skall tillämpas även om stödet inte är förenligt med dessa gemenskapsregler.
- 37 Dessutom finns det betydande skillnader mellan detta mål och det ovannämnda målet Skibsværftsforeningen m. fl. mot kommissionen. Slutligen bekräftar hänvisningen i artikel 1.3 andra stycket i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin till artikel 5 i samma regler att fristen för kommissionens beslut löpte ut den 31 december 1994 även vad avser speciella skattelättnader.

— Förstainstansrättens bedömning

38 Förstainstansrätten konstaterar att enligt själva lydelsen av artikel 1.1 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin får stöd till denna industri betraktas som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad endast om det uppfyller kraven i artikel 2—5.

39 Såsom regionala investeringsstöd kunde de omtvistade stöden, enligt artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden fram till den 31 december 1994, vilket i princip också var den sista dagen för utbetalning av stödet enligt artikel 1.3 andra stycket.

40 För övrigt preciseras det i artikel 1.3 första stycket i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin att stöd som omfattas av dessa regler endast får ges i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 6. Således föreskrivs i artikel 6.1 att kommissionen skall underrättas om planer på att bevilja stöd och i artikel 6.4 sista meningen att den berörda medlemsstaten endast får verkställa de planerade åtgärderna med kommissionens godkännande och på de villkor som denna anger.

41 Härav följer med nödvändighet att stödåtgärder som omfattades av gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin inte kunde verkställas förrän de hade godkänts av kommissionen. Såsom framgår av hänvisningen i artikel 1.3 andra stycket i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin till artikel 5 i samma regler, var i detta hänseende den 31 december 1994, som var den sista dagen för utbetalning av regionala investeringsstöd, med nödvändighet den sista dag som kommissionen enligt artikel 5 kunde besluta om sådana stöd var förenliga med den gemensamma marknaden.

42 Detsamma gäller, i motsats till vad intervenienten har hävdad, för de speciella skattelättnaderna, även om dessa enligt artikel 1.3 andra stycket i gemenskapsreglerna

för stöd till stålindustrin kunde ges fram till den 31 december 1995. Denna senareläggning av den sista dagen för utbetalning berodde enbart på att de investeringar som stödet avsåg först skulle ha genomförts, vilket var ett villkor för rätten till speciella skattelättnader, och kunde inte medföra någon förlängning av den tid som kommissionen hade på sig för att besluta om sådant stöd var förenligt med den gemensamma marknaden.

- 43 Sökanden kan inte heller åberopa någon skyldighet för kommissionen att avgöra om ett stöd som har utbetalats utan att det i vederbörlig ordning har anmälts eller har erhållit kommissionens tillstånd är förenligt med EG-fördraget i materiellt hänseende. I motsats till bestämmelserna i EG-fördraget om statligt stöd, som ger kommissionen en bestående rätt att besluta om stödets förenlighet med gemenskapsrätten, var det undantag från principen i artikel 4 c i fördraget om ett absolut förbud mot stöd som följer av gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin tidsbegränsat. I detta fall finns det ännu större anledning att ge undantaget en strikt tolkning, då det i elfte övervägandet i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin anges att "[e]ftersom regionalt investeringsstöd är av undantagsnatur, vore det obefogat att fortsätta med sådant stöd efter den tid som krävs för modernisering av de berörda stålverken; denna period har satts till tre år".
- 44 Som kommissionen med rätta har konstaterat skiljer sig detta mål betydligt från det ovannämnda målet Skibsværftsforeningen m. fl. mot kommissionen. I det målet hade kommissionen faktiskt givit tillstånd till ett driftsstöd i maj 1994, trots att det i artikel 10a i direktiv 90/684 föreskrevs att sådant stöd kunde anses som förenligt med den gemensamma marknaden fram till den 31 december 1993 under bland annat den förutsättningen att ytterligare stöd till produktionen inte beviljades för kontrakt som undertecknats mellan den 1 juli 1990 och den 31 december 1993.
- 45 Det framgår av denna bestämmelse att kommissionen skulle besluta om nödvändigheten och förenligheten av driftsstöd som utbetalades till förmån för särskilda kontrakt som kunde undertecknas ända fram till slutet av referensperioden, och inte av investeringsstöd såsom i det nu aktuella fallet. Av detta drog förstainstansrätten också slutsatsen att kommissionen hade behörighet och skyldighet att beakta nödvändigheten och således även förenligheten av det driftsstöd som utbetalades

till förmån för kontrakt som hade ingåtts under hela denna referensperiod, vilket innebar att kommissionen var behörig att ta ställning till detta stöd efter den 31 december 1993 (punkterna 95 och 96). Dessutom anmärkte förstainstansrätten att vad beträffar driftsstöd, det vill säga i synnerhet stöd till produktion kopplad till särskilda kontrakt, är endast tidpunkten för undertecknandet av nämnda kontrakt avgörande för stödets inverkan på konkurrenssituationen (punkt 96). Slutligen konstaterade förstainstansrätten uttryckligen att, till skillnad från gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, föreskrivs ingen frist för anmälan i artikel 10a i ovannämnda direktiv 90/684 (punkt 99).

46 Det skall återigen påpekas att beslutet om att inleda prövningen av plan nr 777/94 fattades i enlighet med bestämmelserna om förfarandet i artikel 6 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, som gällde fram till den 31 december 1996, och det betyder således inte att kommissionen fortfarande ansåg sig ha behörighet att besluta om huruvida stödet i materiellt hänseende var förenligt med gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.

47 Mot bakgrund av vad som har anförts ovan är det klart att talan inte kan bifallas på denna grund.

Den andra grunden: Huruvida fristen för att pröva plan nr 777/94 var skälig

— Parternas argumentation

48 Enligt Preussag, som i huvudsak har Förbundsrepubliken Tysklands stöd, skulle det enda förhållandet att fristen för anmälan inte hade iakttagits inte ha hindrat prövningen av plan nr 777/94, eftersom kommissionen fortfarande, fram till den 31 december 1994, hade sex veckor på sig för att fatta ett beslut. Inhämmandet av de andra medlemsstaternas synpunkter enligt artikel 6.3 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin borde ha kunnat ske genom ett kort meddelande i vilket det framhölls att det planerade stödet uppfyllde de materiella villkoren för att beviljas tillstånd.

- 49 För att bedöma om plan nr 777/94 var förenligt med den gemensamma marknaden hade kommissionen kunnat begränsa sig till att konstatera att mottagaren av stödet var belägen i före detta DDR och att stödet åtföljdes av en minskning av den totala produktionskapaciteten i detta territorium, såsom man hade gjort i fråga om anmälan om plan nr 308/94.
- 50 Kommissionen har invänt att även om den frist för anmälan av stöd som löpte ut den 30 juni 1994 inte var absolut, medförde den tyska regeringens avsevärda över-skridande av denna att kommissionen inte kunde fatta något beslut före den 31 december 1994, eftersom den var skyldig att inhämta synpunkter från de andra medlemsstaterna.
- 51 Artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin ger kommissionen ett utrymme för skönsmässig bedömning som utesluter all automatik. Den skall nämligen kontrollera företagets etableringsort, att investeringsstödet avser modernisering, att stödet överensstämmer med målen för de ifrågavarande regionala ordningarna och att den totala produktionskapaciteten i territoriet i fråga minskar.

— Förstainstansrättens bedömning

- 52 I artikel 6.1 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin föreskrivs uttryckligen att kommissionen skall underrättas i så god tid att den hinner yttra sig om planerade stöd som omfattas av gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.
- 53 I detta avseende konstaterar förstainstansrätten att — såsom följer av systematiken i bestämmelserna om förfarandet i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin — meningen var att kommissionen skulle ha åtminstone sex månader på sig för att besluta om anmälda planerade stöd var förenliga med den gemensamma marknaden.

- 54 Regionala investeringsstöd av det slag som avses i artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, vilka enligt artikel 1.3 andra stycket skulle utbetalas senast den 31 december 1994, med förbehåll för det undantag som gällde för de speciella skattelättnader som har nämnts ovan, skulle nämligen anmälas före den 30 juni 1994 i enlighet med artikel 6.1 sista meningen. Andra kategorier av stöd som omfattades av gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, vilka enligt artikel 1.3 första stycket i dessa regler kunde utbetalas fram till den 31 december 1996, kunde däremot anmälas fram till den 30 juni 1996, i enlighet med artikel 6.1 sista meningen.
- 55 När kommissionen såsom i detta fall i enlighet med artikel 6.3 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin skulle inhämta medlemsstaternas synpunkter på det anmälda planerade stödet innan den tog ställning, kunde medlemsstaten vidare dels enligt artikel 6.5 andra meningen i dessa regler inte verkställa de planerade åtgärderna förrän tre månader efter det att kommissionen hade erhållit underrättelse om det planerade stödet, dels enligt artikel 6.4 andra meningen hade kommissionen tre månader på sig efter det att den hade erhållit den erfordrade informationen för att bedöma stödet i fråga.
- 56 Härav följer att kommissionen i detta fall skulle ha åtminstone sex månader på sig för att inleda och avsluta förfarandet före den sista dagen, som var den 31 december 1994 (domen i målet Skibsværftsforeningen m. fl. mot kommissionen, nämnt ovan i punkt 44, punkt 99).
- 57 Då plan nr 777/94 anmäldes efter den 30 juni 1994, var följaktligen kommissionen inte längre skyldig att före den 31 december 1994 fatta ett beslut om huruvida detta var förenligt med den gemensamma marknaden.
- 58 Även om det, i enlighet med vad Preussag har hävdat, antas att det inte rådde någon tvekan om att det omtvistade stödet var förenligt med den gemensamma marknaden och att inhämtandet av medlemsstaternas synpunkter kunde ske genom

ett kort meddelande, skulle kommissionen i varje fall inte ha någon skyldighet att informera den tyska regeringen om ett eventuellt beslut att inte framställa några invändningar mot detta planerade stöd före utgången av den frist på tre månader som föreskrivs i artikel 6.5 andra meningen i de gemensamma reglerna om stöd till stålindustrin, vilken skulle räknas från anmälan av plan nr 777/94, eller av ännu starkare skäl före den 31 december 1994.

- 59 De tyska myndigheterna har således, genom att i strid med kommissionens instruktioner (se ovan punkt 12) anmäla plan nr 777/94 vid en tidpunkt som gav institutionen en frist som var betydligt kortare än de sex månader som föreskrevs i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, tagit risken att kommissionen inte skulle kunna pröva det planerade stödet innan dess behörighet upphörde. I brist på bevis om att kommissionen skulle ha förfarit uppenbart vårdslöst, kan det inte läggas denna till last att denna risk förverkligades.
- 60 Under dessa omständigheter kan talan inte bifallas på denna grund.

Den tredje grunden: Åsidosättande av artikel 6.4 första och andra meningen i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin

- 61 Enligt Preussag är det ifrågasatta beslutet rättsstridigt på grund av att kommissionen endast åberopade en bestämmelse om förfarandet för att förklara att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden och förordna att det skulle återbetalas, trots att stödet i materiellt hänseende var riktigt från början och att artikel 6.4 första och andra meningen i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin endast ger kommissionen rätt att fatta ett negativt beslut när stödet i materiellt hänseende är oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 62 Kommissionen har genmält att detta mål inte bara handlar om ett åsidosättande av en intern frist utan om att kommissionen saknade materiell behörighet från och med den 1 januari 1995.

- 63 Det skall påpekas att den tid som kommissionen hade på sig för att ta ställning till om det omtvistade stödet var förenligt med den gemensamma marknaden löpte ut den 31 december 1994. Under dessa omständigheter kunde detta stöd inte längre betraktas som förenligt med den gemensamma marknaden med stöd av artikel 1.1 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin och det var därför förbjudet enligt artikel 4 c i fördraget.
- 64 Följaktligen kan talan inte bifallas på denna grund.

Den fjärde grunden: Åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen

- 65 Preussag anser att bolaget är utsatt för en obefogad diskriminering, eftersom kommissionen har givit tillstånd till flera stöd som anmäldes långt efter att fristen för anmälan hade löpt ut.
- 66 Kommissionen har invänt att icke-diskrimineringsprincipen inte hindrar att ärenden som inte är lika behandlas olika. Dessutom var det inte nödvändigt att inhämta medlemsstaternas synpunkter i de ärenden som Preussag har åberopat.
- 67 Det är tillräckligt att konstatera att, såsom framgår av handlingarna i målet, de planerade stöd som Preussag åsyftar antingen anmäldes tidigare än plan nr 777/94 eller inte krävde att medlemsstaternas synpunkter inhämtades.
- 68 Talan kan därför inte bifallas på denna grund.

Den femte grunden: Åsidosättande av skyddet för berättigade förväntningar

— Parternas argumentation

- 69 Preussag, som i huvudsak har Förbundsrepubliken Tysklands stöd, har gjort gällande att utbetalningen av det omtvistade stödet uteslutande beror på kommissionens administrativa misstag som gav upphov till skrivelsen av den 21 december 1994 (se ovan punkt 15). Eftersom Preussag i telefaxen av samma dag, som återgav denna skrivelse, endast såg att kommissionen samma dag hade givit ett skriftligt tillstånd till plan nr 777/94, började det, den 28 december 1994, att ingå de kontrakt som var nödvändiga för att verkställa investeringsplanen.
- 70 Den rättspraxis enligt vilken ett företag normalt skall förvissa sig om att förfarandet för anmälan av stöd iakttas är inte tillämplig i detta fall. Kommissionen var underrättad om plan nr 777/94 och meddelandet som var undertecknat av en kommissionsledamot och avsåg avslutandet av ett administrativt förfarande grundade i sig berättigade förväntningar.
- 71 Kommissionen hade inte rätt att fatta det ifrågasatta beslutet utan att beakta att Preussag, som förlitade sig på kommissionen, oåterkalleligt hade upphört med en årsproduktion på 480 000 ton i sin fabrik i Salzgitter och gjort investeringar i valverket i Ilsenburg som inte längre kunde tas tillbaka.
- 72 Principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet väger lika tungt som principen om lagenlighet när de vägs mot varandra (domstolens dom av den 21 september 1983 i mål 205/82—215/82, Deutsche Milchkontor m. fl., REG 1983, s. 2633, punkt 30; svensk specialutgåva, häfte 7). I detta fall är det ifrågasatta beslutet endast baserat på ett argument avseende frister utan beaktande av om

stödet i materiellt hänseende är förenligt med den gemensamma marknaden. Det finns inget allmänintresse av att korrigera ekonomiska konsekvenser som följer av berättigade förväntningar.

- 73 Förbundsrepubliken Tyskland har tillagt att fristen för anmälan i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin i alla fall inte kan ha rubbat Preussags förväntningar, eftersom denna frist endast är av administrativ karaktär.
- 74 Kommissionen har påpekat att företag som mottar stöd i princip endast kan ha berättigade förväntningar på att stödet är riktigt om detta har beviljats med iakttagande av ett sådant förfarande som en omsorgsfull ekonomisk aktör skall kunna förvissa sig om. Det betydande och medvetna överskridandet av fristen för anmälan är en omständighet som i sig borde ha hindrat uppkomsten av berättigade förväntningar hos Preussag.
- 75 Om Preussag och delstaten Sachsen-Anhalt hade handlat som de borde, skulle de ha fått kännedom om kommissionens telex SG(94)D/37659 av den 21 december 1994 om att den inte hade några invändningar mot att ett visst antal planerade stöd, bland annat plan nr 308/94, beviljades och av vilket det framgick att prövningen av plan nr 777/94 ännu inte hade avslutats. För övrigt finns det inget skede i prövningen av stöden som skulle motsvaras av Bangemanns skrivelse av den 21 december 1994.
- 76 Det förhållandet att de planerade investeringarna verkställdes — och att detta verkligen skulle ha skett den 28 december 1994 är ett förhållande som kommissionen bestrider — kan i alla händelser inte ändra rättsläget, eftersom Preussag inte skulle ha handlat på det viset om bolaget varit i god tro.

— Förstainstansrättens bedömning

- 77 Det skall påpekas att enligt fast rättspraxis kan företag som mottar statligt stöd endast ha berättigade förväntningar på att stödet är riktigt om detta har beviljats med iakttagande av ett sådant förfarande som en omsorgsfull ekonomisk aktör skall kunna förvissa sig om (domstolens dom av den 20 september 1990 i mål C-5/89, kommissionen mot Tyskland, REG 1990, s. I-3437, punkt 14; svensk specialutgåva, häfte 10).
- 78 Vidare kan en enskild endast åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar i den mån som gemenskapsadministrationen genom noggrant angivna försäkringar har framkallat grundade förväntningar hos denne (förstainstansrättens dom av den 15 december 1994 i mål T-489/93, Unifruit Hellas mot kommissionen, REG 1994, s. II-1201, punkt 51).
- 79 I skrivelsen av den 1 december 1994 anmodade kommissionen den tyska regeringen att återta anmälan av plan nr 777/94, som var så försenad att kommissionen inte kunde fatta något beslut om stödets förenlighet med den gemensamma marknaden före den 31 december 1994, vilket angavs som sista dag i artikel 5 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, och som till alla delar var bindande enligt artikel 14 andra stycket i fördraget. Det är för övrigt ostridigt att kommissionen meddelar den berörda medlemsstaten sina beslut om tillstånd till statligt stöd. Genom ovannämnda telex SG(94)D/37659 av den 21 december 1994 informerade således kommissionen officiellt de tyska myndigheterna om att den hade beslutat att inte framställa några invändningar mot de 26 planerade stöd som uppräknades och som på grund av sina nummer klart kunde urskiljas, bland vilka plan nr 777/94 inte återfanns. Slutligen framgår det av sakförhållandena att kommissionen den 21 december 1994 ännu inte hade inhämtat medlemsstaternas synpunkter på detta planerade stöd, enligt artikel 6.3 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.
- 80 Detta betyder att de tyska myndigheterna, som var kommissionens enda institutionella motpart, med nödvändighet måste ha varit medvetna om att denna inte hade godkänt plan nr 777/94. Detsamma gäller för Preussag som hade ännu större anledning att hos dessa myndigheter förvissa sig om att det planerade stödet hade tillåtits, eftersom bolaget kände till att kommissionen var negativt inställd till det.

81 Under dessa omständigheter kunde Bangemanns svar av den 21 december 1994 på Preussags interventionsansökan av den 7 december 1994 inte ge sökanden skäl att tro att kommissionen hade ändrat uppfattning.

82 Dessutom var detta ett svar på en inofficiell interventionsansökan som Preussag hade ingivit vid sidan av den prövning av stöden som föreskrivs i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.

83 Av detta följer att Preussag inte giltigt kan göra gällande att skrivelsen framkallade berättigade förväntningar hos bolaget på att det omtvistade stödet skulle tillåtas.

84 Detta betyder att Preussag inte med fog kan klandra kommissionen för att inte ha gjort någon avvägning mellan å ena sidan principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar och å andra sidan legalitetsprincipen.

85 Av vad som har anförts ovan följer att talan inte kan bifallas på denna grund.

Den sjätte grunden: Åsidosättande av artikel 6.5 genom att likställa kommissionens tystnad med ett tillstånd

— Parternas argumentation

86 Preussag har uppgivit att plan nr 777/94 lagenligt kunde verkställas, eftersom det hade gått mer än tre månader mellan den tidpunkt då det planerade stödet anmäldes och den 10 mars 1995, när kommissionen underrättade förbundsregeringen om

att den skulle inleda ett prövningsförfarande enligt artikel 6.4 i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin. Den tyska regeringen var inte skyldig att först underrätta kommissionen om sin avsikt att verkställa de planerade stödåtgärderna, eftersom kommissionen själv i skrivelsen av den 21 december 1994 direkt hade upplyst Preussag om tillståndet till stödet.

- 87 Kommissionen har genmält att den inte informerades om att stödåtgärderna verkställdes och att detta skedde redan under månaden efter att stödet hade anmälts.

— Förstainstansrättens bedömning

- 88 Det är ostridigt att de omtvistade stödåtgärderna verkställdes till och med innan utgången av den frist om tre månader från anmälan av det planerade stödet som föreskrivs i artikel 6.5 andra meningen i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin.

- 89 Dessutom underlät den tyska regeringen, i strid med kraven i artikel 6.5 första meningen i gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin, att först underrätta kommissionen om sin avsikt att verkställa plan nr 777/94, trots att den, såsom framgår av prövningen av den föregående grunden, inte kunde anse sig vara befriad från fullgörandet av en sådan formalitet.

- 90 Under dessa omständigheter återstår ingen annan möjlighet än att fastslå att talan inte kan bifallas på denna grund.

Den sjunde grunden: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten

- 91 Enligt Preussags mening redogörs det inte i det ifrågasatta beslutet för de skäl som föranledde kommissionen dels att stödja sig enbart på ett påstående om att fristen för anmälan hade överskridits för att förordna om återbetalning, dels att förklara sig sakna behörighet att efter den 31 december 1994 konstatera att stödet var förenligt med den gemensamma marknaden och slutligen att inte beakta Preussags berättigade förväntningar på tillståndet till det omtvistade stödet.
- 92 Kommissionen har svarat att det ifrågasatta beslutet var vederbörligt motiverat med hänsyn till den begränsade giltigheten för gemenskapsreglerna för stöd till stålindustrin och att det förhållandet att det inte förelåg några berättigade förväntningar behandlades lika utförligt.
- 93 Förstainstansrätten konstaterar att det, såsom följer av prövningen av de föregående grunderna, av motiveringen av det ifrågasatta beslutet, i enlighet med kraven i artikel 15 första stycket i fördraget, på ett klart och otvetydigt sätt framgår hur kommissionen har resonerat så att sökanden kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden, för att försvara sina rättigheter och kontrollera om beslutet är välgrundat, och så att förstainstansrätten ges möjlighet att utöva kontroll av detta (domstolens dom av den 15 maj 1997 i mål C-278/95 P, Siemens mot kommissionen, REG 1997, s. I-2507, punkt 17, förstainstansrättens dom av den 12 december 1996 i mål T-358/94, Air-France mot kommissionen, REG 1996, s. II-2109, punkt 161).
- 94 Talan kan således inte bifallas på denna grund.

95 Härav följer att yrkandet om ogiltigförklaring skall ogillas i sin helhet.

Yrkandet om ingivande av handlingar

96 Mot bakgrund av vad som har anförts ovan framgår att förstainstansrätten har kunnat avgöra talan på grundval av de yrkanden, grunder och argument som har framförts under det skriftliga och muntliga förfarandet samt med beaktande av de handlingar som parterna har ingivit under rättegången.

97 Sökandens yrkande, att kommissionen med stöd av artikel 23 i EKSG-stadgan för domstolen skulle förpliktas att inge alla handlingar i målet som kan förklara de omständigheter som ledde fram till antagandet av det ifrågasatta beslutet och att sökanden skulle beviljas tillgång till dessa handlingar, skall därför ogillas.

Rättegångskostnader

98 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökanden har tappat målet och kommissionen har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, skall sökanden bära såväl sina egna som kommissionens rättegångskostnader. I enlighet med artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall Förbundsrepubliken Tyskland, som har intervenerat i tvisten, bära sina egna kostnader.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) **Talan ogillas.**
- 2) **Sökanden skall bära sina egna och kommissionens rättegångskostnader.**
- 3) **Förbundsrepubliken Tyskland skall bära sina egna rättegångskostnader.**

Tiili

Briët

Lenaerts

Potocki

Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 31 mars 1998.

H. Jung

Justitiesekreterare

V. Tiili

Ordförande

II - 639